

DOKUMENTUMOK ÉS MŰVEK A MAI SZOVJET IRODALOMBÓL

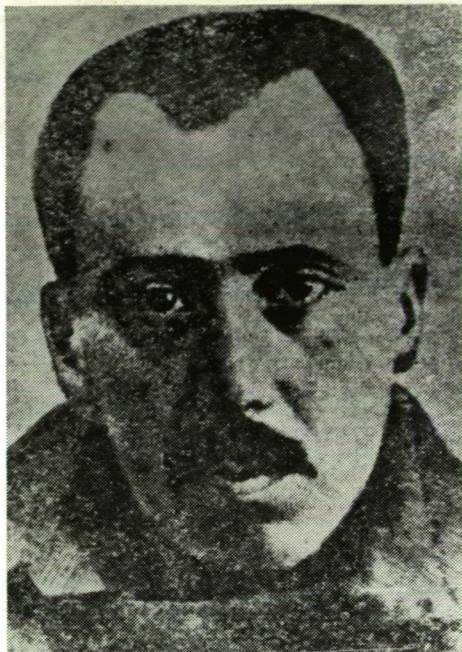
ZALKA MÁTÉ

Ma már felszabadult népünk fiatalabb korosztálya előtt sem ismeretlen, hogy a magyar kommunista hazafiak kiemelkedő alakjai a világ minden részén fegyvert fogtak a haladó mozgalmak, a proletárforradalmak védelmében.

A legendás hírű internacionalista magyar hősök névsora a szocialista forradalmak fél évszázados fordulója idejére egyre teljesebbé válik. A már ismertebbeken kívül (Zalka Máté, Kun Béla, Münnich Ferenc és társaik mel-

SZIBÉRIAI PARTIZÁNOK CSOPORTJA. ELSŐ SOR BALRÓL JOBBRA:
LAMBERG, SZOKOLOV, GROMOV, EGY ISMERETLEN, IVANOV, LVOV.

LIGETI KÁROLY

„Azoknak névsorában, akik Szibériában küzdöttek a forradalomért, jogosan őrizzük örökre magyarok és csehek neveit. Internacionalista forradalmárok voltak ők, kikét soruk akarata vetett Szibéria mélyére, s kik a döntő órában azok oldalára álltak, akik az új életért szálltak síkra és együtt vitték végbe nemes feladatukat. Szibériában forgatta harcoss tollát a Svejk, a derék katona későbbi szerzője, Jaroszlav Hasek. S vele együtt meg kell emlékeznünk egy magyar újságíróról és költőről, Ligeti Károlyról.

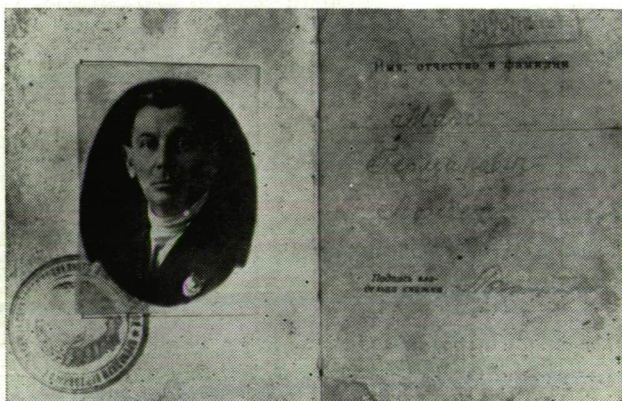
Ligeti 1915-ben esett orosz fogságba. A hadifoglyok korovi, ivanovi és omszki táborában forradalmi tevékenységet fejtett ki társai között. Omszkban szerkesztette az illegális Forradalom című újságot. Aktívan részt vett a Kolesak elleni harcokban. 1919 nyarán végzett ki a kolesakisták. Utolsó versét, a Végrendeletem-et kivégzése előtti éjszaka írta az omszki börtön falára.”

(Idézet a Gyeny Poezii 1968 című antológiából: Ligeti Károly halálának ez évben lesz 50. évfordulója.)

lett) a legutóbbi kiadványokban eddig alig, vagy egyáltalán nem hallott hősök nevei merülnek fel szívet átforrósító sorspályákkal, s nemegyszer döbbenetesen tragikus befejezéssel. Névsoruk, életrajzuk még részint sem teljes, és az itt közölt, Novoszibirszkből kapott dokumentumok is e törté-

nelmi felmérést kívánják segíteni. A Tiszatáj és a Szibirszkie Ognyi elmúlt évben történt alkotó cserelátogatásának eredményei ezek. Az életrajzi adatokat nemigen tartalmazó, csupán dokumentatív jellegű anyagokat Novoszibirszk város Történelmi Múzeuma küldte meg kérésünkre, s mi a sze-

M. G. LAMBERG OKLEVELE
ARRÓL,
HOGY A VÖRÖS ZÁSZLÓ
ÉRDEMRENDEL TŰNTETEK KI

SZIBÉRIAI PARTIZÁNOK CSOPORTJA. JOBBRÓL BALRA ÜLNEK: LAMBERG M. G., GROMOV S. V., GOLIKOV P. K., SEVELJEV-LUBKOV V. P., GOVNILOV N. P., UGYANEBBEN A SORRENDENBEN ALLNAK: KIRSZONOV D. D., BASKORIN S. A., ZSGUN T. N., BAVKIN F. J., GORELKIN K. V., BUNOV N. V. (1927-ES FOTO)

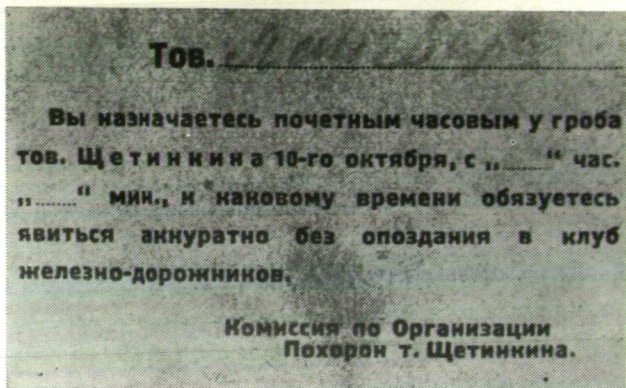
gedi Somogyi-könyvtár Munkásmozgalmi Gyűjteményének ajándékoztuk.

Novoszibirszk múzeumában egy egész falrész őrzi a magyar internationalisták szibériai tevékenységének, vezetőik fényképeinek, okmányainak, személyes tárgyainak gyűjteményét, emlékanyagát.

Innen tudtuk meg, hogy a hazánkban már ismertebb nevű hősök között — s például a „Forradalmárok, katonák” c. könyvben most bemutatott, eddig egyáltalán nem, vagy alig ismert Gál János, Gavró Lajos, Patáki Ferenc, Pogány József, Szőnyi Márton, Varga Gyula András, Wienermann Lajos mellett (mennyi drámai hőstett, mennyi döbbenetes, tragikus vég!) — ott harcolt az omszk—tomszk—novoszibirszki

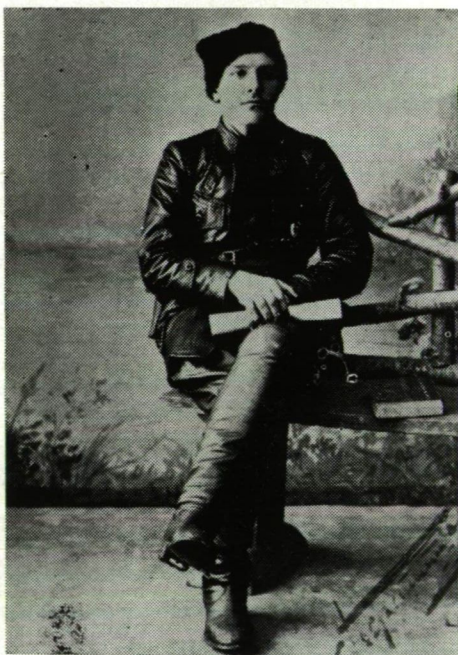
térségben a legendás hírű Lamberg Miksa (Max G. Lamberg) s vele Fettich Pál, Tóth Mihály, Orosz Nándor, nem is beszélve a több ezer „névtelen”-ről, akik közül még ma is számosan élnek a Szovjetunió e távoli, hatalmas területein.

Lamberg Miksáról (ottani nevén (Maksz Germanovics Lamebergről) novoszibirszki költőbarátom, V. M. Puhnacsov mesélt sokat, s ígérte, hogy emlékeit erről a legendás hírű, nagy erejű és nagyszívű magyar internationalista parancsnokról — aki az ő édesapja harcostársa, s 1962-ben bekövetkezett haláláig személyes jó barátja volt — hamarosan megírja nekünk. Egyelőre e dokumentumok kísérelőjeként közöljük Otthon érzem magam c. írását, amely a sze-

gedi látogatása idején a Délmagyarország-ban jelent meg s amelyet csak e néhány soros szóbeli emlékezésével egészítünk ki:

„Még egészen kis gyerek voltam, városunkat akkor hol a fehérek, hol

FETTICH PÁL

a vörösgárdisták birtokolták. Alig volt használható ember és épület az akkor még kezdetleges településen. Egyszer egy lovas vágat a kapunk elé, apámat hívja. Hatalmas, zord ember volt, derekán, vállán hevederek, puska, oldalán óriási kard — a mesékből lépett elő: Max Lamberg volt, visszafoglalták a várost. (Apám az akkori illegális összekötő volt.) Azóta sem tudom azt a képet elfelejteni! . . .”

Lamberg Miksa a harcok befejeztével letelepült Novoszibirszkben, megnősült, és élete végéig egy nagy malom igazgatója volt, nagy becsületű kommunista polgára a távoli szibériai városnak.

Felesége ma is ott él, és szívesen mesél a forradalmi időkről.

A népek szabadságáért, szocialista jövőnkért, a kommunizmusért félszázaddal ezelőtt, szülőhazájuktól távol harcoló hőseink krónikáját ideje végleges formába önteni.

Ehhez kívántunk szerényen hozzájárulni dokumentatív összeállításunkkal.

(— y)